

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Första Kammaren. N:o 30.

Onsdagen den 28 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

Herr statsrådet *Schotte* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående bidrag till anläggning af aflopps- och vattenledningar vid Trollhättan m. m.;

2:o) angående upplåtelse af en tomt i Trollhättan till skolasbyggnad;

3:o) angående upplåtelse till Trollhättans kommun af vissa områden för utläggning af gator och allmänna platser i Trollhättan m. m.;

4:o) angående ställande af viss kronoegendom under förvaltning af styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk; samt

5:o) angående anvisande af medel till inköp af enskilda tillhöriga vattenfall, lämpliga för elektrisk drift å statens järnvägar.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet; och

n:o 64, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående inköp af beskickningshus i Kristiania; äfvensom

bankoutskottets memorial:

n:o 8, angående afstående för väganläggning af mark från riksbanken tillhöriga hemmanet Lill-Tumba; och

n:o 9, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens hufvudkonter.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl Maj:ts nästlidne dag bordlagda nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående understöd af allmänna medel till utflyttningar i följd af laga skiften.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nämligen sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 5, bankoutskottets memorial n:o 7, äfvensom lagutskottets utlåtanden n:is 31 och 32.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 24 och 27 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 30, i anledning af väckt motion angående öfverflyttning af civilregistrets förande från prästerskapet till annan funktionär, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Angående
undervisning
i hälsolära
vid rikets
offentliga
skolor.*

Föredrogs å nyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 24 och 27 innevarande mars bordlagda utlåtande, n:o 3, angående undervisning i hälsolära vid rikets offentliga skolor.

Till utskottet hade hänvisats ett af Andra Kammaren bifallet förslag med anledning af herr E. O. V. Wavrinskys motion, n:o 127, i samma kammare om skrifvelse till Konungen angående undervisning i hälsolära vid rikets offentliga skolor; innehållande detta förslag, att Andra Kammaren i anledning af förevarande motion ville för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhölle, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder, i syfte att undervisningen i hälsolära vid våra offentliga skolor måtte blifva bättre tillgodosedd än hittills varit fallet.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande hemställt, att Första Kammaren behagade biträda Andra Kammarens beslut i föreliggande fråga.

Herr Lindgren: Det är icke så stor föredragningslista, att man icke kan ägna några ord åt de ärenden, som förekomma. Om kammaren icke är intresserad af saken, kan jag naturligtvis sluta hvilket ögonblick som helst, ty det är icke något viktigt jag har att säga.

Här föreligger förslag om skrifvelse till Kungl. Maj:t beträffande införande af undervisning i hälsolära vid rikets offentliga skolor. Jag har intet däremot, men det synes mig likväl — om man skall följa den grundsatsen, att Riksdagen icke skall skriva om andra saker, än som hafva någon vikt och där Riksdagen något så när vet, i hvilken riktning en förändring skall gå — som om denna skrifvelse icke vore lycklig, ty både i motionen och i utskottets betänkande resonerar man egentligen alldeles »ins Blaue». Dessa handlingar tåla verkligen icke att genomläsas med eftertanke och med aktgifvande på huru det ena hänger ihop med det andra.

Man skulle nu i både elementarskola och folkskola undervisa om människokroppens anatomi och fysiologi, om hälsovårdslära och i viss mån äfven om sjukdomslära. Detta omfattar en del ganska speciella saker, och man har här, efter hvad jag förmodar, från öfverstyrelsen för läroverken fått vissa metodiska anvisningar beträffande kurserna och huru de skola ordnas. Detta står i betänkandet angifvet med fin stil. Där förekommer, att »hälsoläran bör så vidt möjligt läsas i anslutning till de särskilda organens fysiologi», och i detta sammanhang heter det vidare, att med undervisning om lungornas fysiologi skall förenas studium af bostäders ventilation. Jag har mycket svårt att finna, hvad bostäders ventilation har att göra med lungornas fysiologi.

Hvad jag minst af allt kan förstå — ifall man nu kan bereda tid åt denna undervisning, hvilket ju vore en mycket god sak, — är, huru man skall få någon, som kan undervisa, och hvilka slags lärare skola härtill anlitas. Undervisningen skall ju meddelas på kort tid, men likväl göras ganska omfattande. Bland annat skall man undervisa om alkoholismens inverkan på de olika organen och deras funktioner, d. v. s. om de patologiska förändringar, som vissa viktigare lifsorgan undergå vid alkoholmissbruk. Jag förstår icke, hvad det skall tjäna till att drifva undervisningen därhän. Om undervisningen skall blifva fruktbärande, måste man emellertid ställa mycket stora anspråk på den, som skall undervisa. Han måste hafva en öfverblick öfver hvad han skall undervisa, och han måste förstå att koncentrera sig, så att han icke säger någonting annat, än hvad som är riktigt. Jag tror, att hvarken lärarne i elementarskolorna och än mindre i folkskolorna besitta denna förmåga, och jag tror icke heller, att dessa lärare själfva blifvit utbildade på ett sådant sätt, att de äro i stånd att meddela en dylik undervisning. Det måste, jag upprepar det, ställas ganska stora fordringar på lärarne, om undervisningen skall hafva någon nytta med sig, så att de, som mottaga undervisningen, få riktiga begrepp och riktiga insikter i ämnet.

Nu hafva ju vid flera föregående tillfällen dylika motioner frankkommit, men hittills alltid blifvit afböjda. Jag tror således icke, att det är nödvändigt att nu ytterligare fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på saken eller att uttala, att Riksdagen anser det vara önskvärdt, att en sådan undervisning kommer till stånd. Jag tror, att regeringen dessförutan haft tillräcklig anledning att reflektera öfver denna sak, och jag föreställer mig, att svarigheterna

*Angående
undervisning
i hälsolära
vid rikets
offentliga
skolor.
(Forts.)*

Angående
undervisning
i hälsolära
vid rikets
offentliga
skolor.
(Forts.)

äro så betydande, att man äfven med den bästa vilja icke kan i brådbrasket åstadkomma något sådant. Det fordras åtskilliga förberedelser först beträffande de undervisningsanstalter, som lärarne skola genomgå, och vidare i afseende å ordnandet af de förändringar, som måste vidtagas för att bereda plats och tid åt detta nya ämne.

Jag har intet yrkande att göra.

Herr Fahlbeck: Det kunde vara öfverflödigt att taga ordet för att bemöta hvad den siste ärade talaren anförde, först och främst därför att han intet yrkande gjorde, och för det andra därför att hans kritik icke träffade detta betänkande. Han kritiserade ett cirkulär af öfverstyrelsen för rikets läroverk angående hälsolärans ställning vid de allmänna läroverken, men denna kritik kan naturligtvis icke träffa utskottet och dess framställning.

Vidare anmärkte han, att det vore svårt att få passande lärarekrafter. Det är precis hvad utskottet påpekat, då utskottet framhåller, att naturligtvis särskilda åtgärder måste vidtagas för att bereda lärare och lärarinnor nödig underbyggnad för undervisning i ämnet.

Jag skall icke vidare upptaga kammarens tid, då intet yrkande blifvit gjordt, utan jag ber blott att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets den 23 och 24 i denna månad bordlagda memorial n:o 29, med föranledande af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande viss del af lagutskottets utlåtande n:o 25, i anledning af väckta motioner angående dels lika rösträtt, dels ock sluten omröstning vid prästval.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflämnade kungl. propositionerna.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Hasselrot* under fjorton dagar från och med den 30 innevarande mars.

Herr *Nisser* väckte en motion, n:o 39, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående medling i arbetstvister.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 11,24 f. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Fredagen den 30 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 23 i denna månad.

Upplästes följande ingifna läkarintyg:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare exeellensen baron *Fredrik von Essen* fortfarande lider af följderna efter sitt olycksfall och därför under ytterligare 14 dagar är förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet, intygar på heder och samvete.

Stockholm den 28 mars 1906.

T. Hwass.

Legitimerad läkare.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 41, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af ett jordområde från kronoparken Åsen till Uppsala universitet för utvidgning af akademiska sjukhusets i Uppsala tomt;

n:o 42, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Göteborg af ett för den optiska telegrafen förut använt område å Stigbergsåsen;

n:o 43, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga torp och en lägenhet under Ryda kungsgård n:is 1—5 i Uppsala län;

n:o 44, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående afsöndring af mark från kronoegendomen Kvarnberga n:o 1 i Södermanlands län;

n:o 45, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af två till förra majorsbostället Silkesnäs n:o 1 i Kronobergs län hörande torp;

n:o 46, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af sju till förra löjtnantsbostället Svärtingstorp n:is 1 och 2 i Kristianstads län hörande lägenheter;

n:o 47, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från förra korpralsbostället Östraby n:is 12 och 14 i Malmöhus län;

n:o 48, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra korpralsbostället 1 mantal Skee n:o 1 i Hallands län hörande lägenhet;

n:o 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra häradsskrifvarbostället 1 mantal Stallbacka n:o 1 i Älfsborgs län hörande utäga;

n:o 50, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett fiske i Klarälven inom staden Karlstads område;

n:o 51, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den till förra militiebostället 1 mantal Berg n:o 1 i Örebro län hörande andel i en vid skifte afsatt samfällighet;

n:o 52, i anledning af väckt motion om ersättning till arfvignarna efter Wilhelmina Wahlström från Hjo för utbetalad för hög stämpelafgift;

n:o 53, i anledning af väckt motion om utsträckning till 1909 års utgång af den genom förordningen den 11 september 1885 bestämda rätt till inlösen af skattefrälseräntor; samt

n:o 54, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om upplåtelse under äganderätt till nobelstiftelsen af visst område af lägenheten Djurgårds-Freskati.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 193, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphäfvande af alla bestämmelser om rang, utom för hofvet, m. m., beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Upplästes följande inkomna skrifvelse:

Till herr talmannen i Riksdagens Första Kammare.

För den åtgärd, som på Riksdagen må ankomma, får jag härmed vördsamt anmäla, att före detta bibliotekarien vid kungl. biblioteket, filosofie doktor Harald Ossian Wieselgren, hvilken den 17 februari 1906 af Riksdagen förordnats att vara en af kommitterade till tryckfrihetens vård, den 17 innevarande mars affidit.

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen den 29 mars 1906.

Carl Leijonmarck.

Knut von Matern.

På framställning af herr talmannen uppdrog kammaren åt de valmän och suppleanter, som af kammaren redan tillsatts för utseende af kommitterade för tryckfrihetens vård, att förrätta val af en sådan kommitterad efter herr Wieselgren.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet herr *Nissers* den 28 innevarande månad bordlagda motion, n:o 39, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående medling i arbetstvister.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 28 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 9 och 64 äfvensom bankoutskottets samma dag bordlagda memorial n:is 8 och 9.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att på morgondagens fördragningslista ärendena måtte uppföras i följande ordning: främst statsutskottets utlåtande n:o 64, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående inköp af beskickningshus i Kristiania, därefter samma utskotts utlåtande n:o 9, angående åttonde hufvudtiteln, sedan bankoutskottets memorial n:is 8 och 9, vidare samma utskotts memorial n:o 7, angående ändringar i aflöningsstaten för riksbanken, därefter lagutskottets utlåtanden, n:o 31, i anledning af väckt motion angående införande af jury och fri bevisföring i straffprocessen, och n:o 32, i anledning af väckt motion angående rätt för landsting att själfvalt välja ordförande, samt sist sammansatta

stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 5, i anledning af dels fullmäktiges i riksbanken och riksgäldskontoret framställning angående uppförande af en bro öfver Stora Norrström i Stockholm, dels ock i ämnet väckt motion.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Kammaren åtskildes kl. 2,51 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.
